

Policy – internasjonalt samarbeid

Overordnede trender

Geopolitisk bilde

Det internasjonale bildet sett fra Norge og Europa har i senere år vært preget av flere sammensatte utfordringer og problemstillinger. Man kan oppsummere det med å si at det politiske fokuset har vært og er krisehåndteringspreget.

Dette sees gjerne igjen i finansieringen av tematiske rettede utlysninger for forskning og innovasjonsprosjekter. Finanskrisen preger fortsatt Europa. Videre har man måttet håndtere økt press på EUs ytre grense og velferdsordninger på tvers av land i Europa som følge av migrasjonskrisen. I tillegg har en rekke faktorer hatt stor betydning, både generelt og for forsknings- og innovasjonspolitikken, bl.a.:

- Klima-krise
- Brexit
- Covid-19
- Trusler mot demokratiet i og utenfor Europa,
- Spørsmål om energisikkerhet og økte energikostnader
- Digitalt kappløp
- Innovasjonskappløp
- Manglende selvforsyning av råmaterialer

Stormaktspolitikk fortsetter å prege mange samfunnsområder og har ført med seg en kursendring i tenkningen om internasjonalt samarbeid fra slutten av 2010-tallet både i EU, USA og flere andre land: fra et mål om åpenhet og mer samarbeid over hele linjen, til en linje med mer forbehold. I EU kan kursendringen sammenfattes med utviklingen fra slagordet “Open to the world” til “Open Strategic Autonomy”. I forsknings- og innovasjonssamarbeid har det særlig vært knyttet bekymring til behov for å beskytte seg mot vitenskapelig/teknologisk spionasje, f.eks. fra Kina og Russland, å beskytte opphavsrettigheter og å ivareta akademisk frihet. Endringen er resultat av en rekke faktorene nevnt over – og trenden har kun blitt forsterket etter Russlands invasjon av Ukraina.

Fra 2022 er man igjen vitne til krig i Europa. EUs første grunnstein var å sikre fred i Europa, som man har lyktes med å bevare siden dannelsen av kull- og stålfellesskapet på 50-tallet. Krigen utspiller seg på grensen til EU, i et Ukraina som per i dag er der et kandidatland for medlemskap i EU. Før invasjonen av Ukraina var allerede beskyttelse av demokratiet på EUs agenda, spesielt på grunn av forhold internt i Polen og Ungarn. Krigen har forsterket fokuset betraktelig og man kan forvente å se et EU som setter demokrati høyt på dagsorden.

Krigen i Ukraina har også presentert Europa og verden med flere parallelle utfordringer. Nye allianser trer frem globalt, og proteksjonistiske tendenser knyttet til for eksempel tilgang på råmaterialer, selvforsyning og digitalt kappløp blir mer aktuelle enn tidligere. Europa står også i midten av en energikrise, som følge av Russlands invasjon av Ukraina. Energisatsningen har blitt viktigere enn noensinne før, og Norge har blitt Europas største leverandør av energi.

I forsknings- og innovasjonspolitikken er likevel hovedlinjen i EU at EU skal være åpent for samarbeid med verden, og at det kun skal være restriksjoner i særlige tilfeller. Horisont Europa er for eksempel i utgangspunktet åpent for samarbeid med partnere fra alle land (se nærmere omtale nedenfor). For en fersk analyse av utviklingen, se Science Business' rapport: [STRATEGIC AUTONOMY-WEB.pdf](#)

Ellers er de store fokusområdene i EU den grønne omstillingen, den digitale omstillingen og FNs bærekraftsmål, og disse prioriteringene gjennomsyrrer alle EUs programmer, inkludert Horisont Europa. (Disse punktene kan utarbeidet videre om ønskelig.)

Norge deler EUs forpliktelse på den grønne omstillingen og følger derfor EU tett for å nå klimamålene. Les mer [her](#). For EU går den grønne omstillingen og den digitale omstillingen hånd i hånd. Les mer [her](#).

Les mer om EUs tilnærming til bærekraftsmålene [her](#). Europakommisjonen overvåker bærekraftsmålene i EU på en regelmessig basis. Les mer [her](#).

Les mer om hvordan EU jobber med energikrisen [her](#).

Helhetlig og ansvarlig internasjonalt samarbeid

I tillegg er det både i Norge og Europa en styrket interesse for å se utdanning, forskning og innovasjon i tettere samarbeid, og for å utnytte mulighetene for koblinger mellom dem også i internasjonalt samarbeid.

Det er videre et økt fokus på å sørge for ansvarlighet i internasjonalt samarbeid, med hensyn til perspektiver som gjelder både økonomi, akademisk frihet, miljø og generelt etikk og rettferdighet.

Økt fokus på innovasjon i EU

“We are good at spending money on research, but not so good at making money from research” - Von der Leyen under åpningen av EIC i 2021. Det er et økt fokus på å styrke veien fra forskningsresultater til samfunnsimpact i EU. Dette har allerede fått påvirkning på politikktutforming i Norge bl.a. gjennom at KD har bedt UH-institusjonene om å ta større ansvar for tidlig fase-teknologioverføring gjennom Forny-programmet hos NFR. Pillar II og III i Horisont Europa har også tatt opp i seg denne utviklingen. EIC skal bli det ERC har vært for forskning; en mekanisme for forskningsdrevet og banebrytende innovasjoner i Europa, “deep tech, groundbreaking innovations and unicorns”.

Norsk policy og strategier

I perioden 2021-2027 deltar Norge i elleve EU-program¹. Fra EUs side er det lagt opp til større synergier og samfinansiering av programmene i denne perioden for bedre å håndtere og løse store oppgaver som det grønne skiftet, gjenoppbygging etter covid-19, innovasjon, digitalisering m.m. Blant disse er EUs program for forskning og innovasjon, **Horisont Europa**, og EUs program for utdanning, opplæring, ungdom og idrett, **Erasmus +**, de viktigste for UiB.

Strategi for norsk deltagelse i Horisont Europa og Det europeiske forskningsområdet (KD)

I perioden frem mot 2027 vil regjeringen legge vekt på følgende innsatsområder:

1. mobilisering til økt deltagelse i Horisont Europa
2. samspill mellom nasjonale og europeiske virkemidler og programmer
3. europeisk og globalt samarbeid
4. utvikling av politikk og rammebetingelser
5. posisjonering og medvirkning
6. spredning og bruk av resultater

---

¹ Forsknings- og innovasjonsprogrammet (Horisont Europa), Utdanningsprogrammet (Erasmus+), EUs Romprogram, Det Europeiske Forsvarsfondet (EDF), Programmet for et digitalt Europa (DIGITAL), EUs fjerde Helseprogram (EU4Health), Program for sivilt beredskap, EUs Kultur og Mediaprogram (Kreativt Europa), InvestEU, EUs program for sysselsetting og sosial innovasjon, og program for det indre marked, virksomhetens konkurransekraft inkludert små og mellomstore bedrifter, plante-, dyre-, mat- og fôrsektoren, og europeisk statistikk. I tillegg er norske aktører kvalifisert til å delta i EUs Innovasjonsfond som forvaltes av ENOVA gjennom den norske forpliktelsen til EUs klimavotesystem (EU ETS) som finansierer programmet.

VEDLEGG 3 Policy

Les mer: [Strategi for norsk deltagelse i Horisont Europa og Det europeiske forskningsområdet](#)

Posisjonering og medvirkning

Deltakelsen i det europeiske forsknings- og innovasjonssamarbeidet bidrar til utviklingen av norsk forsknings- og innovasjonspolitik. Norge bidrar også til europeisk politikktutvikling ved å delta i ERA-samarbeidet og rammeprogrammene for utdanning og for forskning og innovasjon. Utviklingen av nye prioriteringer, politikk og initiativer skjer kontinuerlig. Regjeringen ønsker at norske institusjoner også skal benytte seg av mulighetene til å medvirke og påvirke, spesielt på områder som tangerer nasjonale prioriteringer og politikk.

De senere årene er samarbeidet mellom norske aktører i Brussel og mellom aktører i Brussel og Norge styrket. Samarbeidet bidrar til kunnskapsspredning og til at flere deltar i medvirkningsarbeidet, og er viktig for å samle informasjon om og få innflytelse på politikktutforming og europeiske initiativer. Regjeringen ønsker å bygge videre på og systematisere dette arbeidet, slik at vi utnytter tilstedeværelsen i Brussel og deltakelsen i europeiske nettverk mest mulig effektivt.

Ansvarsfordelingen mellom departementene for Horisont Europa

Horisont Europa er overordnet sett lagt til KD og NFDs porteføljer, men ansvaret for oppfølging er hovedsakelig delt mellom Norges Forskningsråd og Innovasjon Norge. Som illustrert under har likevel flere departement et ansvar med å følge opp og spille inn, spesielt i søye 2.

Horisont Europa (KD, NFD, NFR, IN)		
Fremragende forskning (NFR)	Globale utfordringer og konkurransedyktige europeisk næringsliv (NFR, IN)	Innovativt Europa (IN, NFR)
Det europeiske forskningsrådet (ERC) (KD, NFR)	Klynger 1. Helse (HOD, NFR, IN) 2. Kultur, kreativitet og inkluderende samfunn (KD, KUD, KLD, BFD, NFR, IN) 3. Samfunnsikkerhet (JD, NFR, DSB) 4. Digitalisering, næringsliv og romvirksomhet (NFD, KMD, NFR, IN, ROM)	Det europeiske innovasjonsrådet (EIC) (NFD, KD, IN, NFR, Investinor)
Marie Skłodowska-Curie Actions (MSCA) (KD, NFR)	5. Klima, energi og mobilitet (OED, KLD, SD, NFR, IN, KMD, ENOVA) 6. Mat, bioøkonomi, naturressurser, landbruk og miljø (LMD, KLD, NFD, HOD, NFR, IN)	Økosystemer for innovasjon (NFR, IN)
Forskningsinfrastruktur (KD, NFR)	EUs felles forskningscenter (JCR)	Det europeiske instituttet for innovasjon og teknologi (EIT) (IN, HK-Dir)
Bredere deltakelse og styrking av det europeiske forskningsrådet (KD, NFR)		
Bredere deltakelse og spredning av fremragende kvalitet		
Reformering og forbedring av det europeiske forskning innovasjonssystemet		

Akronym:
HOD = Helse- og omsorgsdepartementet
NFR = Norsk forskningsråd
IN = Innovasjon Norge
KD = Kunnskapsdepartementet
KUD = Kultur og likestillingsdepartementet
KLD = Klima- og miljødepartementet
BFD = Barne- og familiedepartementet
JD = Justis- og beredskapsdepartementet
DSB = Direktorat for samfunnsikkerhet og beredskap
NFD = Nærings- og fiskeridepartementet
KMD = Kommunal- og distriktsdepartementet
ROM = Norsk Romsenter
OED = Olje- og energidepartementet
SD = Samferdselsdepartementet
ENOVA
LMD = Landbruks- og matdepartementet

Strategi for norsk deltagelse i Erasmus+ og Det europeiske utdanningsområdet (KD)

Overordnede mål for samarbeidet:

1. Samarbeidet skal bidra til å løse store samfunnsutfordringer.
2. Samarbeidet skal styrke samhandling mellom utdanning, opplæring og arbeids- og samfunnsnivå.
3. Samarbeidet skal gi flere muligheten til å delta i et internasjonalt læringsmiljø.
4. Samarbeidet skal bidra til utvikling av politikk og rammebetingelser.

Regjeringen ønsker også at norske institusjoner i større grad skal utnytte mulighetene for synergier mellom Erasmus+ og Horisont Europa, og oppfordrer i strategien ledelsen ved norske institusjoner til å se porteføljen av EU-programmer Norge deltar i i sammenheng.

Les mer: [Strategi for norsk deltagelse i Erasmus+ og Det europeiske utdanningsområdet](#)

Digital Europa-programmet

Et annet program som Norge deltar i og som har skapt interesse ved UiB er DIGITAL Europa-programmet. Programmet skal fremme den digitale transformasjonen av Europa. Det har som mål å styrke konkurransevnen til europeiske bedrifter og øke tilgangen til digital teknologi for offentlige myndigheter og Europas borgere. Digdir, sammen med Innovasjon Norge og Forskningsrådet, koordinerer den norske innsatsen i DIGITAL.

Panoramastrategien

Regjeringens strategi for forsknings- og høyere utdannings samarbeid med Brasil, Canada, India, Japan, Kina, Sør-Afrika, Sør-Korea og USA (2021–2027) (også Russland inntil februar 2022).

Utviklingen i forsknings samarbeid med de åtte landene blir vurdert med utgangspunkt i følgende indikatorer:

- Forsknings samarbeid gjennom Forskningsrådets programmer/ordninger (Kilde: Forskningsrådet)
- Forsknings samarbeid gjennom Horisont Europa (Kilde: Forskningsrådet)
- Sampublisering (Kilde: Forskningsrådet og NIFU)
- Kvalitative vurderinger av strategiens effekt på norske fagmiljøer og måloppnåelse på de fem innsatsområdene vil også være sentralt.

Land	Utdanning	Forskning
Brasil	MoU Høyere utdanning (2008)	MoU Forskning, teknologi og innovasjon (2021) MoU Forskning innenfor akvakultur (NFD) (2009) MoU Forskning innenfor olje og gass (OED) (2013)
India	MoU Utdanning (2008), omgjort til Høyere utdanning (2014)	Forsknings- og teknologiavtale (2006)
Japan		Forsknings- og teknologiavtale (2003)
Kina	MoU Høyere utdanning (2008)	Forsknings- og teknologiavtale (2008)
Russland	MoU Høyere utdanning (2010)	
Sør-Afrika		Forsknings- og teknologiavtale (2002)
Sør-Korea		MoU Forskning og teknologi (2019)
USA		Forsknings- og teknologiavtale (2005)

Kommende retningslinjer: om ansvarlig internasjonalt samarbeid

Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir) og Forskningsrådet har fått i oppdrag fra Kunnskapsdepartementet å utarbeide retningslinjer for ansvarlig internasjonalt samarbeid for norsk kunnskapssektor.

Behovet for retningslinjer kommer av økte internasjonale spenninger og voksende bevissthet om nasjonal og institusjonell sårbarhet som følge av globalisering. Mange land har utarbeidet retningslinjer, politikk og sjekklister for internasjonalt kunnskapssamarbeid for å sikre akademiske verdier og infrastruktur. Norske retningslinjer skal være avstemt mot europeiske føringer.

Arbeidsgruppen leverte sitt forslag til retningslinjer til KD 20. januar 2023. Det vil gjøres justeringer etter tilbakemelding fra KD 15. februar, og offentliggjøring og innspillsrunde i sektoren vil skje i mars 2023. De ønsker på bakgrunn av dette å omforme ressursene til en nettportal med lansering juni 2023.

Kommende NOU: Vurdering av erfaringer med EØS-avtalen

I 2022 ble det satt ned et utvalg som nå vurderer erfaringene med EØS-avtalen. Regjeringen har gitt utvalget et bredt mandat til å utrede EØS-samarbeidet det siste tiåret samt andre relevante avtaler Norge har med EU, og å gi råd om hvordan norske interesser best kan ivaretas i samarbeidet med EU. Utvalget skal også se på erfaringene Storbritannia, Sveits og Canada har fra sitt avtalebaserte samarbeid med EU. Arbeidet startet innen utgangen av mai 2022 og utvalgets rapport skal legges fram for Utenriksdepartementet i form av en utredning (NOU) innen utgangen av 2023.

Norge i Europa. Regjeringens strategi for samarbeidet med EU 2018-2021

- https://www.regjeringen.no/no/dokumentarkiv/regjeringen-solberg/andre-dokumenter/ud/2018/eustrategi_2018/id2600561/

Internasjonalt samarbeid på Fol sett fra EU

EUs forskning og innovasjonspolitik 2020-2024

Det står eksplisitt i EUs forskning og innovasjonspolitiske dokument for 2020-2024 at EUs Fol politikk skal bidra til å levere på kommisjonens 6 overordnede mål:

7. [En grønn europeisk giv](#)
8. [Et Europa klar for den digitale tidsalder](#)
9. [En økonomi som fungerer for folk](#)
10. [Et sterkere Europa i verden](#)
11. [Beskytte den europeiske levemåten](#)
12. [En styrking av europeisk demokrati](#)

Ny kunnskap og banebrytende innovasjon skal og vil drive den grønne og digitale omstillingen som er i gang i samfunnet. Fol skal hjelpe EU å bevege seg raskere mot en bærekraftig og velstående fremtid for mennesker og planeter, basert på solidaritet og respekt for felles europeiske verdier. Forsknings- og innovasjonspolitik skal spille en nøkkelrolle i å svare på utfordringene vi står ovenfor som samfunn. Fol skal bidra til å bane vei ut av nåværende kriser på veien til en mer rettferdig fremtid, basert på økonomisk vekst som respekterer planeten.

Internasjonalt samarbeid i Horisont Europa

I tilknytning til Horisont Europa er det viktig å få frem at programmet er **åpent for alle «by default»**. Men det finnes ulike kategorier for deltakelse, hvorav følgende er de tre største kategoriene:

- **Medlemsland:** kan delta på alt i Horisont Europa
- **Assosierte land:** kan delta på «alt» i Horisont Europa
- **Tredjeland:** kan delta i samarbeidsprosjekter i Horisont Europa – men med egen finansiering dersom de er over OECDs gjennomsnitt (BNP). De må altså finansiere sin deltakelse selv – EU har derfor en rekke dialoger med tredjeland om samarbeid for å sikre at det settes av penger nasjonalt i disse landene for å finansiere deres forskeres deltagelse i europeiske samarbeidsprosjekter. Land under «fattigdomsgrensen» kan få sin deltakelse finansiert direkte fra Horisont Europa.

Det er *enkeltilfeller* der land er utestengt fra å delta i Horisont Europa eller kan bli utestengt:

- EU har **avsluttet russisk deltagelse** i Horisont 2020-programmer og vil ikke inngå nye avtaler med dem under Horisont Europa. Du kan lese om oppdateringer på Russlands avtaler med EU [her](#).
- **Artikkel 22.5 og Artikkel 22.6** i *Horisont Europa forordningen* gir EU rett til å blokkere deltakelse for organisasjoner fra spesifikke land utenfor EU dersom prosjektet er ansett å være av særlig strategisk interesse for EU. *Artikkel 22.5* Har blitt brukt ~5 ganger på spesifikke tema som f.eks: quantum computing. En slik begrensning er eksepsjonell og behørig begrunnet, i avtale med medlemsstatene og skal respektere EUs forpliktelser under bilaterale avtaler. *Artikkel 22.6:* Har kun blitt brukt en gang så langt i programmet der Kina ble utestengt. (se vedlegg 2 for fullstendig ordlyd i artiklene).

EUs globale tilnærming til samarbeid innen forskning og innovasjon: strategisk, åpen og gjensidig

EU-kommisjonen la frem en *Communication* om internasjonalt forsknings- og innovasjonssamarbeid i mai 2021: «[on the Global Approach to Research and Innovation - Europe's strategy for international cooperation in a changing world](#)». Strategien påpeker at globale politiske endringer har store konsekvenser for internasjonalt F&I-samarbeid; menneskerettigheter og akademisk frihet er truet i mange land, og enkelte regimer benytter forskning og innovasjon instrumentelt for å oppnå global innflytelse og sosial kontroll, og iverksetter tiltak for å oppnå teknologisk overtak.

Strategien slår fast at EU bør lede an ved å være et godt eksempel, og søke gjensidig åpenhet i F&I-samarbeid for å fremme globale løsninger på globale utfordringer og «utveksle best practice». Hovedregelen er at EU skal være åpent for F&I-samarbeid med aktører fra hele verden, og artikkelen i HE-lovverket som muliggjør begrensning av samarbeid skal bare brukes i enkeltilfeller, med klar begrunnelse. Internasjonalt samarbeid skal fremme (og skje på betingelse av) bl.a. akademisk frihet, forskningsetikk og -integritet, likestilling og diversitet, åpenhet (i forskning og om data) og kunnskapsbasert politikktutforming. Som oppfølging av strategien publiserte kommisjonen [guidelines for å håndtere «foreign R&I interference»](#) i 2022.

I forbindelse med *EUs bilaterale avtaler*² og *regionale dialoger* om forsknings- og innovasjonssamarbeid er det vanligvis ikke flere midler tilgjengelig for aktører fra EU-land eller assosierte land, men midler for aktører fra de relevante tredje landene. I forbindelse med 11 nylig publiserte [Calls i Horisont Europa som er samfinansiert med India](#) (innen helse, AI, klimaomstilling, og sunn mat og sunt hav) for eksempel, er det ikke ekstra midler tilgjengelig for UiB (eller andre aktører

---

² Se vedlegg 1 for fullstendig oversikt over EUs bilaterale avtaler

i EU el. assosierte land), men midler for indiske aktører – og dermed muligheter for UiB-forskere til å samarbeide med indiske partnere i HE-prosjekter.

EUs regionale avtaler (*Mer utfyllende informasjon om EUs regionale dialoger og forklaring av disse kan leveres i neste utkast om ønskelig.*)

EU har dialoger med følgende regioner om vitenskap og teknologi: [Afrika](#), [Svartehavet](#), [Sentral-Asia](#), [Østlige partnerskap](#), [Gulflandene](#), [Latin-Amerika](#) og [Karibia](#), [Middelhavet](#), [Stillehavet](#), [Sørøst-Asia](#), [Vestlige Balkan](#).

EU-Afrika

EU-Afrika dialogen er basert på to komplementære rammeverk, Afrika-EU Partnerskap og den nye partnerskapsavtalen med OACPS (the Organisation of African, Caribbean and Pacific States, j.fr: <https://ecdpm.org/work/oacps-eu-partnership-damage-control-saving-last-pieces>).

Utvalgte områder for samarbeid: [grønn omstilling](#), [innovasjon og teknologi](#), [helse](#), og [kapasitetsbygging innenfor forskning og høyere utdanning](#).

EU ønsker å styrke samarbeidet med Afrika, for å finne lokale løsninger på utfordringer som er globale, men som treffer Afrika oftere. Horisont Europa har inkludert 40 utlysninger som er spesielt relevant for samarbeid med Afrika. Les mer [her](#).

EU fører også dialog gjennom bilaterale avtaler med: [Algerie](#), [Egypt](#), [Jordan](#), [Marokko](#) og [Tunisia](#). Agenda for samarbeid mellom EU og Middelhavet: [Renewed Partnership with the Southern Neighbourhood](#) og [EU Global Approach to Research and Innovation](#).

Latin-Amerika og Karibia

- *Ny strategi ventet våren 2023 – usikker på forskningsfokus i denne*

EU samarbeider med Latin-Amerika og Karibia gjennom The community of Latin American and Caribbean States (CELAC). I 2010 ble The Joint Initiative for Research and Innovation (JIRI) lansert, for å styrke EU-CELAC samarbeid innen forskning og innovasjon.

EU har også formelle vitenskap- og teknologiavtaler med [Argentina](#), [Brazil](#), [Chile](#) og [Mexico](#).

[Strategic Roadmap](#) for EU-CELAC 2021-23. Inneholder en handlingsplan for vitenskap, teknologi og innovasjon.

Andre UH-aktører

Universitetsnettverk/paraplyorganisasjoner

Coimbra Group

- Coimbra-gruppen har ikke kommet med noe policy paper spesifikt om EUs nye strategi «Global approach to Research and Innovation», men har i sitt [innspill til utviklingen av Horisont Europa](#) understreket at internasjonalt samarbeid (både intra- og ekstra-europeisk) bør styrkes i HE. De foreslår her at utvalgte strategiske områder hvor europeiske og internasjonale partnere især har felles interesser bør identifiseres, som f.eks. ressurstilgang, energitilgang, helse, migrasjon, og demokrati. I innspillet oppfordres det også til at samarbeidsvilkår med UK blir avklart.
- Ellers er Coimbra-gruppen opptatt av å fremme ansvarlig samarbeid innen forskning og utdanning, og universitetenes globale sosiale ansvar for å bidra til utvikling og kapasitetsbygging.

LERU

- I en [anbefaling fra nov. 2022](#) uttrykkes bekymring over økende proteksjonisme og støtte for «full association of Switzerland and the United Kingdom, as well as other like-minded and innovative non-EU nations to the European framework program as an utmost priority».
- Som en av [10 Key messages for HEU i 2019](#) oppfordres Kommisjonen til å styrke internasjonalt samarbeid i HEU og gjøre assosiert medlemskap mulig «for all countries that are close to the EU (including Switzerland and the UK)»

The Guild

- [Declaration on international cooperation](#) (utgitt sammen med German U15, og Udice – French Research Universities) fra april 2022 uttrykker støtte til EU-kommisjonens *Communication on the Global Approach to Research and Innovation*, og støtter opphevelse av F&I-samarbeid med Russland, men understreker nødvendigheten av bredt internasjonalt F&I-samarbeid og betydningen det har som diplomatisk verktøy. Notatet understreker betydningen av å finne måter å gjennomføre sikkert, rettferdig og balansert samarbeid på i en situasjon med økende trusler mot akademisk frihet, institusjonell autonomi og forskningssikkerhet, men oppfordrer til varsomhet fra regjeringers side med hensyn til å gripe inn i institusjonenes autonomi for å beskytte dem. Det oppfordrer også til innsats i EU og europeiske land for å styrke forsknings- og utdanningskapasiteten globalt, især i «the Global South».

EUA

- [A Global approach to research, innovation, education and youth](#) - Policy input til Komm. fra mars 2021: Notatet peker på tre hovedutfordringer for F&I I og med fokuset på “Open strategic autonomy”:
- Hvordan kan EU styrke egen forsknings-, teknologi og innovasjonskapasitet for å fremme europeisk uavhengighet og samtidig inngå i internasjonalt samarbeid for å flytte kunnskapsfronten og løse globale problemer?
- Hvordan kan EU og europeiske universiteter forene behovet for åpenhet og fri kunnskapsutveksling og samtidig ivareta legitime behov for sikkerhet, beskyttelse av verdier og strategiske interesser?
- Hvordan kan europeiske politiske mål nås uten å gå på akkord med prinsipper om institusjonell autonomi og akademisk frihet?
- EUA oppfordrer EU til å møte utfordringene og styrke ansvarlig og gjensidig åpenhet og internasjonalt samarbeid i forskning, innovasjon og utdanning langs tre “lines of action”:
- **Engaging** with the world through more common goals, common programmes, common funding and Open Science

- **Empowering** Europe's research, education and innovation to be effective on the global scene
- **Bracing** for risks in order to build the resilience of Europe's research, innovation and education and promoting a global level playing field.

Internasjonale strategier blant Charm-EU Universitetene:

En oppsummering av strategier fra følgende universitet er under arbeid:

- *Universitetet i Barcelona*
- *Trinity Dublin*
- *Utrecht University*
- *Würzburg*

Koblinger mellom policy og virkemidler

EUs ekspertdatabase

The European Research Executive Agency (REA) inviterer eksperter innen alle fagfelt til å registrere seg i [European Commission's experts database](#). Fra denne database velger kommisjonen ut kandidaten med passende profil til å evaluere prosjektsøknader men også i noen tilfeller til å overvåke implementeringen av finansierte prosjekt. Evalueringspanelene er sammensatt av eksperter med ulik bakgrunn og på tvers av sektorer. Kommisjonen søker spesielt etter flere eksperter fra universitet, og oppfordrer flere kvinner til å registrere seg. Å evaluere prosjekt gir god innsikt i EUs forskningspolitikk, evalueringsprosessen og gir kandidaten mulighet til å vurdere aktuell ny forskning innen sitt ekspertiseområde. Det vil også bidra til å bygge kandidatens nettverk gjennom den sammensatte ekspertgruppen og evalueringsprosessen.

Å lese prosjektforslag vil kunne gi en bedre forståelse for hvordan du kan eller bør utforme egne prosjektsøknader i fremtiden.

Dersom en forsker blir kontaktet om et oppdrag vil dette kreve noe at de er tilgjengelig til å sette av noe tid til å arbeide med dette på siden av annet arbeid. Man kan alltid takke nei når man blir spurt, og fortsatt stå i database til et annet oppdrag dukker opp. Noen kan oppleve å bli invitert inn ofte, andre kan oppleve at det går flere år uten at de blir kontaktet.

Det er flere eksempler på UiB på forskere som prioriterer å ta på seg denne typen oppdrag på grunn av det det gir forskeren i retur. Ett eksempel er Bodil Holst.

Søknadsrådgivere ved UiB oppfordrer fagmiljøene til å registrere seg, men man kunne med fordel vurdert å tydelig oppfordre til denne typen aktivitet fra ledelsesnivå på UiB og forsikre fagmiljøene om at dette også er ansett som en fordelaktig og prioritert aktivitet som vil bidra til å heve kompetansen om EU og EU-søknadsarbeid på hele UiB.

Aktivitet inn i Forskningsrådets referansegrupper

De nasjonale kontaktpunktene for rammeprogrammet i Forskningsrådet og Innovasjon Norge leder arbeidet i referansegruppene for Horisont Europa i Norge. I tillegg sitter disse direkte inn i EUs programkomiteer som former programmet, klynger og utlysninger. Dette gjør NCP-ene til svært viktige kontakter opp mot rammeprogrammet, og for UiB bør det være en prioritet å ha en representant i hver referansegruppe og kanskje forsøke å koordinere innspill om

referansegruppemedlemmer i noen grad slik at vi vet at det spilles inn forslag fra UiB for alle delene av Horisont Europa.

Vi som institusjon, fakulteter og sentere – forskningsgrupper

Styrke policy-arbeid fra UiB. Ved å svare på høringer og være aktive på den forskningspolitiske arenaen i og utenfor Norge vil man bidra til å øke UiBs relevans som: interessent, medlem i fokusgrupper, som eksperter, og som talere på EUs arrangement.

Synlighet og å bidra aktivt inn i nettverk – være en god internasjonal kollega og bidragsyter inn i samfunnsdebatt og i nettverk – gir flere muligheter og invitasjoner for samarbeid videre. → finansiering / muligheter. Å arbeide for at nettverkene vi er medlem av sin policy reflekterer UiB's meninger vil også styrke påvirkningsmulighetene til UiB på den europeiske og internasjonale arenaen.

- Være en aktiv bidragsyter inn i Coimbra gruppen; EASSH; Charm-EU; EUA (UHR); ScienceBusiness.

Det Europeiske Forskningsområdet (ERA)

EU ser **utdanning, forskning og innovasjon i tettere sammenheng enn tidligere**. For å nå ambisjonene for Det europeiske forskningsområdet (ERA), må koblingene mellom ERA og Det europeiske utdanningsområdet utnyttes bedre. Universitetene og høyskolene har en nøkkelrolle fordi utdanning og forskning er en del av deres kjerneaktiviteter. Programmene Erasmus+ og Horisont Europa er viktige instrumenter for å koble utdanning, forskning og innovasjon tettere sammen. ([Strategi for norsk deltagelse i Erasmus+ og Det europeiske utdanningsområdet](#)).

The European Research Area (ERA) ble lansert i 2000, i forbindelse med Lisboa-strategien, og var ment å motvirke fragmenteringen i forsknings- og innovasjonssystemene i EU, hvor nasjonale F&I-systemer og EUs rammeprogrammer opererte parallelt, uten videre integrering.

Målet for ERA beskrives av Kommisjonen som å bygge et felles vitenskapelig og teknologisk område for EU, å danne et felles marked for forskning og innovasjon som fremmer fri mobilitet for forskere, kunnskap og innovasjon, og å fremme konkurransevnen i europeisk industri.³

Utviklingen av ERA har blitt søkt revitalisert i flere omganger; Ljubljana-prosessen for å bygge et sterkere ERA ble lansert i 2008, og målet om å realisere ERA ble tatt inn i traktaten (Artikkel 179) i 2009. I 2020 presenterte Kommisjonen en Communication, «A new ERA for research and innovation», og Rådet fulgte opp med konklusjoner i desember 2020 hvor målet om å utvikle det «nye ERA» slås fast og Kommisjonens prioriteringer for ERA støttes.

Kommisjonen skisserer i 2020 bl.a. følgende hovedutfordringer i utviklingen av ERA:

- Investeringene i F&I i EU er fortsatt langt fra målet om 3% av GDP og har stagnert siden 2010
- Det er store forskjeller i deltagelse i rammeprogrammene og i F&I aktivitet mellom land i EU
- Europa er ikke på topp med hensyn til å få F&I-resultater inn i økonomien
- Selv om Europa er ledende i vitenskapelig kvalitet, sakker EU akterut i forhold til USA og Kina med hensyn til «high impact» publikasjoner
- Utviklingen frem mot likestilling i academia går for langsomt i høyere vitenskapelige stillinger

---

³ I Communication from the Commission: "A New ERA for research and Innovation", 30.09.2020, s. 1, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0628&from=EN>

I 2021 fremsatte Rådet en Recommendation on a Pact for Research and Innovation in Europe som skisserer anbefalinger for medlemslandene i utviklingen av ERA. Her foreslås følgende prioriterte områder:

1. Deepening av truly functional internal market for knowledge
2. Taking up together the challenges posed by the twin green and digital transition, and increasing society's participation in the ERA
3. Amplifying access to research and innovation excellence across the union
4. Advancing concerted research and innovation investments and reforms

Kommisjonen har satt ned en ekspertgruppe, the ERA Forum for Transition, for å følge opp med utviklingen av en ERA Policy Agenda, som tar utgangspunkt i disse 4 prioriterte områdene og setter opp tiltak under hvert område, som samlet gir 20 foreslåtte tiltak. Agendaen er utviklet gjennom en «co-designing process» mellom Kommisjonen og medlemslandene, hvor også assosierte land og ulike stakeholders har blitt konsultert. UiB har deltatt i konsultasjonsmøter i KD i løpet av prosessen.

I løpet av 2022 har norske myndigheter diskutert hvilke tiltak Norge skal delta i, og dette skulle være avklart i juni 2022, men det foreligger foreløpig ikke informasjon om hva Norge har spilt inn.

I en nylig innhenting av innspill i Coimbra-gruppen, har **UiB meldt inn 10 av 20 tiltak** («Actions») som høyt prioritert, blant annet Action 3: «Advance towards the reform of the assessment system for research». UiB signerte avtalen som er utviklet på europeisk nivå som oppfølging av Action 3, «Agreement on reforming research assessment», i november 2022.

Annet man kan se nærmere på til neste utkast av dette dokumentet:

- Hvilke land gjør det best som vi ikke allerede samarbeider med mye i HE?
- EØS-midlene
  - Det forhandles nå mellom EU og UD om nye EØS midler for neste periode. EØS midlene og debatt rundt dette og innspill fra UiB kan være:
    - Styrke synergier mellom EØS-midlene og Horisont Europa.
  - Regjeringen forventer at norske aktører benytter **EØS-midlene** som en mulighet til å bygge opp nettverk, kompetanse og kapasitet, med sikte på samarbeid i Horisont Europa. Regjeringen vil arbeide for at EØS-midlene til forskning og innovasjon innrettes slik at de støtter opp under Horisont Europa, er attraktive for norske partnere og gjør det mulig for søkerne å utnytte koblingene til Horisont Europa (Strategi for norsk deltagelse i Horisont Europa og Det europeiske forskningsområdet, s. 15-16).

Vedlegg

Vedlegg 1: EUs bilaterale avtaler på vitenskap og teknologi

EU har flere bilaterale avtaler med totalt tjue forskjellige land. Disse har blitt utviklet over flere år og EU arbeider i dag med å oppdatere listen over Bilaterale avtaler.

1. **Algerie:** EU og Algerie har en avtale om samarbeid, men lite spesifikk informasjon er gitt om den.
2. **Argentina:** Hovedområder for samarbeid under EU-Argentina-avtalen: helse; mat; landbruk; fisker; bioteknologi; miljø; nanoteknologi; IKT; energi
3. **Australia:** Australia's «*Global Innovation Strategy*» (GIS) er rammeverket som styrer Australias internasjonale samarbeid innenfor næringsliv, innovasjon og vitenskap. EU og dens medlemsland er prioriterte økonomier for samarbeid. Alle EU-land er kvalifisert til å søke sammen med en australsk partner for GIS Global Innovation Linkages-programmet og Global Connections Fund.
4. **Brasil:** Brasil er en viktig partner innen forskning og innovasjon innen marin sektor, som betraktes som en av EU-Brazils flaggskipinitiativer.
5. **Canada:** Canada er på tur til å bli formelt assosiert med Horizon Europe, samarbeid med Canada er ikke til å være tematisk begrenset.
6. **Chile:** Generell Association Agreement (AA) fra 2002 regulerer forholdet mellom EU og Chile. Forhandlingene om å modernisere den pågår. Områdene for samarbeid er:
  - Mission Innovation som et strategisk område for samarbeid innen forskning og innovasjon for ren energi.
  - bærekraftig gruvedrift
  - klimatilstand og ressurseffektivitet
  - globale initiativer innen helse som Global Alliance for Chronic Diseases (GACD), Global Research Collaboration for Infectious Disease Preparedness (GloPID-R).
7. **Egypt:** Samarbeid innen forskning og innovasjon styres av EU-Egypt Science and Technology Cooperation Agreement, signert i 2005, samt European Neighbourhood Policy Action Plan. Områder med høyest potensial for samarbeid
  - klimatilstand (spesielt vannforvaltning)
  - mat og landbruk
  - energi (spesielt fornybar energi og energi-vann-nexus)
  - helse
8. **India:** På møtet i Science and Technology Joint Steering Committee 12. februar 2021 ble følgende områder og forskningstemaer av interesse for India nevnt:
  - helse (tidlig behandling av kreft, mental helse)
  - sirkulær økonomi (avfall-til-energi, plastavfall)
  - elektriske kjøretøy
  - IKT (cyber-fysiske systemer, kunstig intelligens og robotikk)
  - jordbruk (teknologi for etterhøsting, landbruksmat, vaksiner mot store husdyrsykdommer)
  - jordvitenskap
9. **Japan:** Forskere i EU og Japan kan enkelt samarbeide innenfor områdene som er oppført nedenfor, Japan er i forhandlinger for å assosieres med Horizon:
  - helse
  - klimaendringer
  - digital overgang og aldrende samfunn
  - bekjempelse av koronaviruspandemien, inkludert gjennom åpen tilgang til forskningsdata og resultater.
10. **Jordan:** Svært vage opplysninger om EUs samarbeid med Jordan, det som nevnes er "utforske hvordan man kan øke Jordans deltakelse i Horizon Europe, spesielt for å støtte forskere i å søke på utlysninger under «excellent science pillar»".
11. **Kina:** Kina er en forsknings- og innovasjonskraft og en partner for EU i å takle globale utfordringer, som understreket i Kommunikasjonen om den globale tilnærmingen til forskning og innovasjon i mai 2021. Imidlertid må informasjonen som gis her, tas med en klype salt, da den ikke tar hensyn til den stadig utviklende sikkerhetssituasjonen som setter samarbeidet med Kina under press.

VEDLEGG 3 Policy

12. **Marokko** EU og Marokko har skissert 4 strukturelle områder for ytterligere samarbeid:
  - konvergens av verdier
  - økonomisk konvergens og sosial samhörighet
  - delt kunnskap
  - politisk konsultasjon og forbedret samarbeid om sikkerhet, på bilateralt, regionalt og internasjonalt nivå.
13. **Mexico** EU og Mexico har bestemt seg for å styrke forsknings- og innovasjonskapasiteten innenfor områdene:
  - marin forskning
  - helse (inkludert Covid-19)
  - fornybar energi
  - bærekraftige byer
  - utvikling av menneskelig kapital
14. **New Zealand**: New Zealand er formelt assosiert til Horizon Europe **per: xx.xx.2023**
15. **Sveits**: Sveits' deltakelse i Horizon er begrenset, for å samarbeide på Horizon-prosjekter må Sveits finansiere det selv. Forhandlingene pågår, men beveger seg langsomt. Imidlertid er landet sterkt involvert i de fleste europeiske programmene, inkludert CERN, European Space Agency, COST og EUREKA. Sveits er også tilknyttet hele Euratom Research and Training Programme og deltar i aktivitetene som gjennomføres av European Joint Undertaking for ITER og utvikling av fusjon.
16. **Sør-Afrika**
17. **Sør-Korea**: Samarbeid med Korea er en prioritet for EU, og det er stort potensiale for å jobbe for gjensidig nytte i en rekke områder. Langvarige felles prioriteringsområder for å intensivere samarbeidet inkluderer:
  - 5G
  - Internett av ting (IoT)
  - Sky- og kunstig intelligens (AI)
  - Nanoelektronikk og nanosikkerhet
  - Innovasjon for ren energi
  - Infeksjonssykdommer
  - Epigenomforskning
  - Satellitnavigasjon etc.

Nye områder med gjensidig nytte inkluderer:

- Antibiotikaresistens
  - Automatiserte kjøresystemer
  - Katastrofeberedskap og sikkerhet
  - Polarforskning etc.
18. **Tunisia**: Tunisia er formelt assosiert til **Horisont Europa per xx.xx.2020x.**
  19. **Ukraina**: **Samarbeid** med Ukraina er problematisk mht. den pågående krigen, men EU anbefaler likevel å samarbeide så mye som mulig med Ukraina. De er formelt assosiert med Horizon Europe.
  20. **USA**: Samarbeidet med USA er omfattende. USA er ikke assosiert til Horizon, men er likevel en viktig partner for EU.

Vedlegg 2: Artikkel 22.5 og 22.6 i Horisont Europa forordningen

Arikkel 22.5:

For actions related to Union strategic assets, interests, autonomy or security, the work programme may provide that the participation can be limited to legal entities established only in Member States or to legal entities established in specified associated or other third countries in addition to Member States. Any limitation of the participation of legal entities established in associated countries which are EEA members shall be in accordance with the terms and conditions of the Agreement on the European Economic Area. For duly justified and exceptional reasons, in order to guarantee the protection of the

VEDLEGG 3 Policy

strategic interests of the Union and its Member States, the work programme may also exclude the participation of legal entities established in the Union or in associated countries directly or indirectly controlled by non-associated third countries or by legal entities of non-associated third countries from individual calls for proposals, or make their participation subject to conditions set out in the work programme.

- Har blitt brukt ~5 ganger på spesifikke tema som f.eks: quantum computing
- programmet vil kun begrense deltakelse i svært få utlysninger. En slik begrensning er eksepsjonell og behørig begrunnet, i avtale med medlemsstatene og skal respektere EUs forpliktelser under bilaterale avtaler.

Artikkel 22.6:

Where appropriate and duly justified, the work programme may provide for eligibility criteria in addition to those set out in paragraphs 2 to 5 to take into account specific policy requirements or the nature and objectives of the action, including the number of legal entities, the type of legal entity and the place of establishment.

- Har kun blitt brukt en gang så langt i programmet der Kine ble utestengt.